

APSTIPRINĀTS
ar Izglītības un zinātnes ministrijas
2005.gada 6.jūlija
rīkojumu Nr. 505

PROFESIJAS STANDARTS

Reģistrācijas numurs PS 0324

Profesija

**Celtniecības un ceļu būves mašīnu
mehāniķis**

Kvalifikācijas līmenis

3

Nodarbinātības apraksts

Celtniecības un ceļu būves mašīnu mehāniķis strādā ceļu būves, ceļu uzturēšanas, celtniecības, ceļu būves un celtniecības mašīnu un iekārtu remonta, servisa uzņēmumos un citos radniecīgos uzņēmumos. Veic darbus ar celtniecības un ceļu būves mašīnām, veic to tehniskā stāvokļa diagnostiku, tehniskās apkopes, remontu; plāno un organizē savu darbu.

Pienākumi un uzdevumi

Pienākumi	Uzdevumi
1. Uzturēt kārtībā un uzraudzīt celtniecības, ceļu būves un ceļu uzturēšanas mašīnu un iekārtu darbību.	1.1. Iepazīties ar celtniecības, ceļu būves mašīnu tehniskajām instrukcijām un ekspluatācijas noteikumiem 1.2. Iepazīties ar mašīnu, mašīnu darba iekārtu (vērstuvju, kausu, kaisītāju, zāles pļāvēju utt.) un ceļu būvē izmantojamo iekārtu (kompresori, vibroplates, griešanas un urbšanas instrumenti utt.) uzbūvi un darbības principiem 1.3. Novērtēt mašīnu, mašīnu darba iekārtu un ceļu būvē izmantojamo iekārtu tehnisko stāvokli 1.4. Veikt mašīnu un iekārtu vizuālo tehnisko apskati 1.5. Pārbaudīt mašīnu un iekārtu darba spējas atbilstoši tehniskajām instrukcijām 1.6. Pārbaudīt mašīnu darba iekārtu stāvokli un darbību atbilstoši veicamajām darba operācijām 1.7. Pārbaudīt mašīnu un iekārtu atbilstību drošības tehnikas prasībām darbā ar celtniecības, ceļu būves un ceļu uzturēšanas mašīnām un iekārtām 1.8. Konstatēt izmaiņas un novirzes mašīnu darbībā 1.9. Salīdzināt mašīnu tehniskos parametrus ar faktiskajiem 1.10. Novērst pārbaužu rezultātā atklātos trūkumus un izmaiņas 1.11. Sagatavot ziņojumu par mašīnu un iekārtu tehnisko stāvokli un atbilstību veicamajam darbam 1.12. Prognozēt iespējamās avārijas situācijas darbā ar mašīnām 1.13. Dokumentēt mašīnu un iekārtu tehnisko stāvokli
2. Veikt celtniecības, ceļu būves un ceļu uzturēšanas mašīnu atteižu un iespējamo bojājumu diagnosticēšanu.	2.1. Vizuāli novērtēt mašīnu tehnisko stāvokli un darba iekārtu (vērstuvju, kausu, kaisītāju, zāles pļāvēju utt.) atbilstību veicamajam darbam 2.2. Atrast un iegūt informāciju par mašīnu un iekārtu tehniskajiem parametriem, izmantojot literatūru un elektroniskos informācijas avotus 2.3. Pārbaudīt mašīnu un iekārtu darbības parametrus, izmantojot vienkāršāko diagnostikas aparāturu 2.4. Noteikt mašīnas bojājumus un iespēju tos novērst, salīdzinot ar mašīnu un iekārtu tehniskajiem datiem 2.5. Novērst mašīnu un iekārtu diagnosticēšanas laikā konstatētos bojājumus
3. Organizēt un veikt celtniecības, ceļu būves un ceļu uzturēšanas mašīnu tehniskās apkopes.	3.1. Sastādīt mašīnu un iekārtu tehnisko apkopju grafikus 3.2. Iegūt informāciju par tehnisko apkopju darbu tehnoloģijām un veicamo darbu apjomu 3.3. Sagatavot tehniskai apkopei nepieciešamos instrumentus un materiālus 3.4. Veikt tehniskās apkopes atbilstoši tehnoloģijai un grafikam 3.5. Novērst apkopju laikā konstatētos tehniskos bojājumus 3.6. Pārbaudīt mašīnu un iekārtu galveno mezglu darbību 3.7. Sagatavot ziņojumu par mašīnu un iekārtu atbilstību darbam
4. Iespēju robežā remontēt	4.1. Novērtēt mašīnu un iekārtu bojājumus

celtniecības, ceļu būves un ceļu uzturēšanas mašīnas un iekārtas	4.2. Noteikt nepieciešamos remontdarbu apjomus un remonta iespējas 4.3. Sastādīt nepieciešamo detaļu pasūtījumu 4.4. Sagatavot remontdarbu instrumentus 4.5. Norobežot remontzonu atbilstoši prasībām 4.6. Sagatavot mašīnu un iekārtas remontam 4.7. Demontēt mašīnu un iekārtu remontējamās mezglus 4.8. Novērtēt bojājumus 4.9. Veikt mašīnu un iekārtu mezglu remontu, vai nomaiņu 4.10. Pārbaudīt mašīnu un iekārtu darba spējas 4.11. Sagatavot ziņojumu par mašīnu un iekārtu tehnisko stāvokli.
5. Veikt celtniecības, ceļu būves un ceļu uzturēšanas mašīnu aprobāciju.	5.1. Pārbaudīt mašīnu un iekārtu komplektācijas atbilstību tehniskajām prasībām 5.2. Vērtēt mašīnu darbību tukšgaitā 5.3. Vērtēt mašīnu darbību pie slodzēm 5.4. Vērtēt mašīnu darbību darba apstākļos 5.5. Salīdzināt mašīnu un iekārtu darbības atbilstību tehniskajiem parametriem
6. Strādāt ar celtniecības, ceļu būves un ceļu uzturēšanas mašīnām (buldozeriem, autogreideriem, ekskavatoriem, iekrāvējiem, ceļu veltniem, asfaltēšanas mašīnām un citām nozarē izmantojamajām mašīnām un iekārtām), vadīt "B;C" kategorijas transporta līdzekļus	6.1. Atbilstoši darbu tehnoloģijai veikt raksturīgus darbus ar buldozeriem 6.2. Atbilstoši darbu tehnoloģijai veikt darbus ar autogreideriem 6.3. Atbilstoši darbu tehnoloģijai veikt raksturīgus darbus ar ekskavatoriem 6.4. Atbilstoši darbu tehnoloģijai veikt raksturīgus darbus ar iekrāvējiem 6.5. Atbilstoši darbu tehnoloģijai veikt raksturīgus darbus ar ceļu veltniem 6.6. Atbilstoši darbu tehnoloģijai veikt raksturīgus darbus ar asfaltieklāšanas mašīnām 6.7. Atbilstoši darbu tehnoloģijai pielietot citas nozarē izmantojamās mašīnas un iekārtas 6.8. Izmantot "B;C" kategorijas transporta līdzekļus darba pienākumu nodrošināšanai
7. Ievērot darba drošības noteikumus un vides aizsardzības prasības	7.1. Piedalīties darba vides riska faktoru novērtēšanā 7.2. Ievērot darba likumdošanu 7.3. Ievērot ugunsdrošības noteikumus 7.4. Ievērot elektrodrošības noteikumus 7.5. Ievērot drošības tehnikas noteikumus darbā ar celtniecības, ceļu būves un uzturēšanas mašīnām un iekārtām 7.6. Lietot individuālos aizsardzības līdzekļus 7.7. Ievērot vides aizsardzības prasības darbā ar mašīnām un iekārtām 7.8. Ievērot vides aizsardzības prasības tehnisko apkopju un mašīnu remonta laikā 7.9. Veikt profilaktiskos pasākumus iespējama piesārņojuma novēršanai
8. Veikt tehniskā nodrošinājuma pasūtījumus.	8.1. Sastādīt ātri nolietojamo mašīnu mezglu un detaļu sarakstu atbilstoši mašīnu tehniskajām prasībām

	8.2. Atrast pēc katalogiem un elektroniskajiem informācijas avotiem mašīnu mezglu un detaļu identifikācijas kodus 8.3. Iesniegt pasūtījuma pieprasījumus 8.4. Veidot rezerves daļu uzkrājuma fonda pieprasījumu 8.5. Veikt remontam nepieciešamo instrumentu un palīgierīču pasūtījumu

Īpašie faktori, raksturo darba vidi

- Organizatoriskie- darbus veic patstāvīgi un/vai komandā
- Fizikālie – iespējams darbs caurvējā, krāsas temperatūras maiņas
- Ķīmiskie – iespējama tieša saskare ar:
 - izplūdes gāzēm (indīgās – oglekļa monoksīds, svina savienojumi; kancerogēna degvielas tvaiki);
 - degvielām, smērvielām un citiem ekspluatācijas materiāliem;
 - sālsūdeni (ziemā izkaisītā sāls savienojumā ar sniegu).

Īpašās prasības atsevišķu uzdevumu veikšanai

- Šo profesiju nav vēlams izvēlēties daltoniķiem
- Psiholoģiskā sagatavotība darbam komandā

Prasmes

Kopīgās prasmes nozarē	Specifiskās prasmes profesijā	Vispārējās prasmes/spējas
• Lietot biroja lietojumprogrammas; • Strādāt ar tehnisko dokumentāciju, lasīt rasējumus; • Strādāt ar katalogiem, iegūt tehnisku informāciju; • Veikt materiālu un darbu uzskaiti; • Orientēties celtniecības, ceļu būves un uzturēšanas un servisa uzņēmumu struktūrvienību darbībā; • Orientēties normatīvajos aktos, kas regulē celtniecības, ceļu būves un uzturēšanas uzņēmumu, servisa uzņēmumu darbību; • Veikt nepieciešamo materiālu, instrumentu u.c. iekārtu iegādes nepieciešamības noteikšanu; • Ievērot darba drošības,	• Izvēlēties darbam nepieciešamo tehniku un iekārtas; • Veikt tehnikas ekspluatācijas un remonta darbus, ievērot tehnikas remonta tehnoloģiskos procesus; • Strādāt ar celtniecības un ceļu būves un ceļu uzturēšanas mašīnām, iekārtām un instrumentiem; • Vadīt "B;C" kategorijai atbilstošus transporta līdzekļus; • Izvēlēties apkopēm atbilstošus materiālus, tehniskos šķidrumus un nepieciešamos instrumentu, ierīces un standus; • Diagnosticēt tehnikas, iekārtu, rīku un ceļu būves un uzturēšanas mašīnu atteices darbā un bojājumus • Noteikt tehnikas tālākas ekspluatācijas iespējamību pēc diagnostikas ierīču rādījumiem; • Sagatavot darbam (regulēt atbilstoši darba veidam) celtniecības, ceļu būves un ceļu uzturēšanas mašīnas, iekārtas un instrumentus; • Montēt celtniecības, ceļu būves un	• Strādāt grupā un pastāvīgi; • Plānot un organizēt savu darbu, noteikt prioritātes; • Sadarboties ar citu profesiju pārstāvjiem; • Argumentēt savu viedokli; • Lietot racionālus darba paņēmienus darba procesā; • Atrast, atlasīt un izmantot nepieciešamo informāciju

ugunsdrošības, elektrodrošības un vides aizsardzības noteikumus; • Iekārtot drošas darba vietas, lietot individuālos aizsardzības līdzekļus; • Rīkoties ar ugunsdzēsšanas inventāru, dzēst uguni; • Sniegt pirmo palīdzību; • Lietot palīgierīces un mērinstrumentus tehnikas diagnosticēšanā; • Vērtēt apkopju darba galarezultātu; • Racionāli strādāt ar mašīnām un instrumentiem, tehniskiem šķidrumiem un citiem ekspluatācijas materiāliem. • Racionāli izmantot resursus: (laiku, materiālus u.c.).	uzturēšanas mašīnām nepieciešamās darba iekārtas; • Veikt mašīnu un citu spēkratu ikdienas tehnisko apkopi; • Pielietot diagnostikas iekārtas un instrumentus; • Orientēties un saprast elektriskās un elektroniskā shēmas; • Glabāt tehniku atbilstoši glabāšanas tehnoloģiskajām prasībām; • Izpildīt nepieciešamos metālapstrādes darbus, izpildot remonta operācijas, pielietot atbilstošus ekspluatācijas materiālus; • Lietot atslēdznieku rokas instrumentus un veikt atslēdznieku darba operācijas; • Ievērot speciālos darba drošības noteikumus darbā ar celtniecības, ceļu būves un uzturēšanas mašīnām, iekārtām un instrumentiem; • Ievērot izlietoto eļļu un citu dabai nedraudzīgu ekspluatācijas materiālu savākšanas noteikumus • Ievērot celtniecībā, ceļu būvē un uzturēšanā izmantojamo mašīnu mazgāšanas noteikumus.	

Zināšanas

Zināšanas	Zināšanu līmenis		
	Priekšstats	Izpratne	Pielietošana
Vispārīgās zināšanas:			
Darba drošības, ugunsdrošības noteikumi, elektrodrošības noteikumi			
Ekonomikas pamati			
Profesionālā terminoloģija svešvalodā			
Vides aizsardzība			
Saskarsmes kultūra			
Veselības mācība			
Speciālās zināšanas:			
Tehnikas, iekārtu un rīku uzbūve, darbības principi			
Celtniecības, ceļu būves un uzturēšanas mašīnu uzbūve un darbības principi			
Celtniecības, ceļu būves un uzturēšanas mašīnu darbu tehnoloģija			
Elektronikas, elektrotehnikas pamati un celtniecības, ceļu būves un uzturēšanas mašīnu elektroiekārtu ekspluatācija			
Dažādu metālapstrādes tehnoloģiju pamati			

CSDD prasības attiecībā uz automašīnu un celtniecības, ceļu būves un uzturēšanas mašīnu un traktoru tehnisko stāvokli			
Uzņēmējdarbības pamati			
Darba aizsardzība Darba likumdošana			

Profesijas standarta darba grupas sastāvs:

- Ansis Martiņuks – VAS Vidzemes ceļi galvenais mehāniķis;
- Aija Bandere A/S 8 CBR personāldaļas vadītāja;
- Vilnis Zviedris A/S 8 CBR mehāniķis;
- Zigurds Purmalis – Smiltenes 29. arodvidusskolas direktora vietnieks.

Eksperti:

- V. Rantiņš – Mašīnbūves un metālapstrādes rūpniecības uzņēmēju asociācijas valdes priekšsēdētājs;
- V. Legzdiņš – LR Satiksmes ministrijas valsts sekretāra vietnieks;
- J. Šulcs – Biedrības „Latvijas ceļu būvētājs” valdes priekšsēdētājs.